

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2009 vp

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 2008

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 23 päivänä huhtikuuta 2009 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomuksen vuodelta 2008 (K 2/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- asiamies Kari Tolvanen ja rahoitus- ja talousjohtaja Magnus Sjöblom, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- kansanedustaja Olli Nepponen, Sitran tilintarkastajien puheenjohtaja
- professori, KHT Kalervo Virtanen, Sitran tilintarkastajien sihteeri.

SITRAN TOIMINNASTA

Sitran tehtävänä on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä. Sitra voi tarvittaessa ottaa tavallista suurempia riskejä rahoittaessaan innovatiivisia hankkeita.

Sitra tarkensi omaa visiotaan ja strategiaansa niin, että ne tukevat kansallisessa innovaatiostrategiassa esitettyjä prosesseja ja päämääriä. Valintoja olivat kansainvälistymistä tukeva rajaton maailma, kysyntä- ja käyttäjälähtöisyys, hallinnon rajat ylittävä systeeminen muutos sekä innovatiiviset yhteisöt ja yksilöt.

Sitra toteaa maksimoineensa ohjelmatoiminnan vaikuttavuutta etsimällä eri ohjelmien välisiä synergiaetuja. Sitra sanoo kiinnittävänsä entistä enemmän huomiota uusien ja vanhojen ohjelmien väliseen jaksotukseen. Sitran tuella etsittiin ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin seuraavilla ohjelmilla: Terveystuella ohjel-

ma (2004—2009), Energiaohjelma (2008—2012), Koneteollisuuden kasvuohjelma (2008—2011), Kuntaohjelma (2009—2013), Elintarvike- ja ravitsemisohjelma ERA (2004—2008) ja Intia-ohjelma (2004—2008). Vuonna 2009 on käynnistetty kaksi uutta ohjelmaa: Maaseutu kilpailukykyimme voimavarana ja Julkishallinnon johtamisen kehittämisohjelma.

Sitra on teettänyt päättyneistä Ympäristö-, Venäjä- ja Intia-ohjelmista loppuarvioinnin. Siinä todettiin ohjelmien olleen yhteiskunnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Sitra rahoittaa ohjelma-alueillaan toimivia yrityksiä. Sen päämääränä on uusien liiketoimintojen kehittäminen ja yritysten kasvustrategioiden tukeminen. Sitra toimii markkinaehtoisesti yhteistyössä muiden pääomasijoittajien kanssa. Yritysrahoitus ja yrityksistä irtautumiset toteutetaan suunnitelmallisesti.

Sitran peruspääoman markkina-arvo oli vuoden 2008 lopussa 626 miljoonaa euroa. Peruspääoman markkina-arvo on vaihdellut voimakkaasti osakemarkkinoilla tapahtuneiden heilahdusten johdosta. Vuoden 2008 lopussa peruspää-

omasta oli sijoitettu osakkeisiin 32 %, korkoinstrumentteihin 58 % ja muihin kohteisiin 10 %. Tilikauden alijäämä oli noin 101,2 miljoonaa euroa. Kuluvana vuonna tulos on kääntynyt positiiviseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sitra toteaa, että se tarkensi kansallisen innovaatiostrategian valmistelun rinnalla omaa visioitaan ja strategiaansa niin, että ne tukevat kansallisessa innovaatiostrategiassa esitettyjä prosesseja ja päämääriä. Suomen innovaatiojärjestelmä on toiminut tähän asti hyvin, mutta nyt on aika siirtyä suljetusta, organisaation sisäisestä innovointijärjestelmästä vuorovaikutteiseen, kansainväliseen ja avoimeen innovaatioympäristöön.

Talousvaliokunta on käsitellyt valtioneuvoston innovaatiopoliittisen selonteon ja laatinut siitä mietinnön (VNS 5/2008 vp — TaVM 6/2009 vp). Talousvaliokunta katsoi, että selonteossa esille tuotu visio innovaatiojärjestelmän tavoitteista on erittäin kannatettava. Tavoitteiden saavuttamisen keinot jäävät kuitenkin vielä monelta osin avoimiksi. Suomen innovaatiojärjestelmästä on tekeillä kansainvälinen arvio, jonka lähtökohtana on innovaatiopoliittinen selonteko. Loppuraportin odotetaan valmistuvan alkusyksystä 2009.

Talousvaliokunta kiinnittää Sitran huomiota siihen, mitä mietinnössä on sanottu ja mitä loppuraportti aikanaan sisältää toimenpide-ehdoituksineen.

Talousvaliokunta toteaa edellä mainitussa mietinnössään, että "Suomen innovaatiojärjestelmän perustoimijoihin kuuluvat yritysten lisäksi yliopistot, Tekes, Sitra, Keksintösäätiö, Suomen Akatemia, Teollisuussijoitus ja TE-keskukset sekä Finpro ja Finnvera. Oman lisänsä toimintaan tuo eduskunnan alaisuudessa toimiva Sitra omalla ohjelmajohdolla toiminnallaan." Näiden lisäksi toimijoina on valtioneuvoston tutkimus- ja innovaationeuvosto ja muita julkishallinnollisia organisaatioita.

Talousvaliokunta katsoi, että nykyinen järjestelmä edellyttää selkeyttämistä ja toiminnan koordinoimisen tehostamista erityisesti yksittäisen asiakkaan suunnasta katsottuna. Valiokunta korosti myös resurssien tehokasta käyttöä ja projektien tuottaman tietotaidon tehokasta hyödyntämistä.

Valiokunta toistaa sen, mitä se lausui mietinnössään, vaikka valiokunnalle kerrotun mukaan Sitran näkökulmasta tehtäväjaossa ei ole esiintynyt ongelmia. Sitra on todennut tapaavansa muita toimijoita useita kertoja vuodessa.

Kertomuksessa todetaan, että ohjelmatoiminnan vaikuttavuutta maksimoitiin etsimällä eri ohjelmien välisiä synergiaetuja. Vanhojen ohjelmien tuottamia tuloksia hyödynnetään uusissa ohjelmissa.

Talousvaliokunnan saaman arvion mukaan ohjelmatoiminta on ollut tuloksellista. Erittäin tärkeää se on nyt selviytyäksemme mm. talouskriisin ongelmista. Valiokunta pitää tärkeänä, että ohjelmien tuottamista konkreettisista tuloksista ja mahdollisista ongelmista raportoidaan asianmukaisella tavalla. Talousvaliokunta on lausunut hankkeiden seurannasta ja raportoinnista myös edellisessä mietinnössään (TaVM 9/2008 vp).

Sitra toteaa, että yrityskehitystoiminta jatkuu kertomusvuonna. Sen päämääränä on uusien liiketoimintakonseptien kehittäminen ja yritysten kasvustrategioiden tukeminen. Sitra toimii riskirahoittajana yhteistyössä muiden pääomasijoittajien kanssa.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Sitran yrityskehitys- ja rahoitusstrategialla tuetaan uutta yritystoimintaa hautomovaiheessa ja kriittisessä kasvuvaiheessa. Kun yritys ei enää tarvitse Sitran tapaista riskisijoittajaa, Sitra voi irrot-

tautua yrityksestä ja sijoittaa varat uuden yritystoiminnan kehittämiseen. Toimintaan liittyy riskejä, joita saattaa realisoitua, mutta epäonnistumisen uhallakin Sitran tulee julkisoikeudellisena rahastona osallistua innovatiivisiin hankkeisiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta, mutta eduskunta edellyttää, että Sitra ottaa toiminnassaan huomioon, mitä mietinnössä on sanottu.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Jouko Laxell /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Päivi Lipponen /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
	Harri Jaskari /kok	Petteri Orpo /kok
	Anne Kalmari /kesk	Sirpa Paatero /sd
	Matti Kangas /vas	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	vjäs. Klaus Pentti /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.